

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/214/2021
Identifikačné číslo spisu: 1112237781
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Radoslav Svitana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1112237781.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu J.. W.. G. Ď., narodeného XX. D. XXXX, J., Y. XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou ŠCURY, s. r. o., Čadca, M. R. Štefánika 2618, IČO: 47 258 055, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Župné námestie 13, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 11C/22/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. decembra 2019 č. k. 3Co/331/2018-105, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. mája 2018 č. k. 11C/22/2013-82 zamietol žalobu a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v plnej výške. Rozhodnutie zdôvodnil tým, že žalobca sa domáhal zaplatenia nemajetkovej ujmy 50 000 eur titulom nesprávneho úradného postupu Okresného súdu Bratislava III, spočívajúceho v prieťahoch v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/456/1995, pričom prieťahy v konaní konštatovala podpredsedníčka okresného súdu dňa 10. decembra 2009 v odpovedi na sťažnosť žalobcu. Súd prvej inštancie považoval za preukázanú existenciu nesprávneho úradného postupu - prieťahy v konaní, avšak uviedol, že žalobca netvrdil, aká škoda (resp. nemajetková ujma) mu namietaným nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Bratislava III vznikla, pričom nenavrhol ani žiadne dôkazy na jej preukázanie. V tomto smere nepostačovalo poukázanie na dĺžku konania. Právne súd prvej inštancie zdôvodnil rozhodnutie ustanoveniami § 3 ods. 1 písm. d), § 3 ods. 2, § 17 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Súd žalobu zamietol pre nesplnenie zákonných predpokladov pre priznanie nároku na náhradu škody, z dôvodu nepreukázania vzniku prípadnej ujmy v príčinnej súvislosti s namietaným nesprávnym postupom súdu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 19. decembra

2019 č. k. 3Co/331/2018-105 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že predpokladmi pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy sú: 1. nesprávny úradný postup, 2. vznik nemajetkovej ujmy a 3. príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy. Na založenie zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu musia byť všetky tri predpoklady splnené súčasne. Žalobca v žalobe skutkovo nezdôvodnil požadovaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, keď neuviedol, že by mu v dôsledku nesprávneho úradného postupu bola spôsobená nemajetková ujma a čo táto predstavovala. Nie je tak zrejme, či a akým spôsobom sa prejavil nesprávny úradný postup Okresného súdu Bratislava III v inej ako majetkovej sfére žalobcu a či mu spôsobil nejaké následky odškodniteľné priznaním náhrady nemajetkovej ujmy.

2.1. Podľa mienky odvolacieho súdu samotná existencia nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v priet'ahoch v konaní nemá bez ďalšieho za následok vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ako namietal žalobca. Aj tu platí povinnosť tvrdenia a následného preukázania vzniku nemajetkovej ujmy. Konanie o náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je totiž súdnym konaním, v ktorom platí zásada kontradiktórnosti a unesenia dôkazného bremena žalobcom a nemožno ho stotožňovať napr. s konaním Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnosti na porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, v ktorom ústavný súd zistiac, že štátny orgán spôsobil neodôvodnené priet'ahy v konaní, prizná sťažovateľovi aj primerané finančné zadostučinenie. Nemožno ho stotožňovať ani s konaním pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci porušenia práv zaručených Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd poukázal aj na nález Ústavného súdu SR zo dňa 16. decembra 2008 sp. zn. II. ÚS 467/08, podľa ktorého právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty podlieha zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie. Tie sú podľa odvolacieho súdu zakotvené práve v zákone č. 514/2003 Z. z. Ich existenciu žalobca v konaní nepreukázal, keď netvrdil a následne nepreukázal dopad nesprávneho úradného postupu okresného súdu na jeho rodinný a spoločenský život, na jeho česť, vážnosť a dôstojnosť, prípadne na iné sféry života.

2.2. Odvolací súd prisvedčil žalobcovi, že sudkyňa súdu prvej inštancie neuskutočnila postup podľa § 181 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), teda neuviedla sporné a nesporné skutkové tvrdenia strán, neuviedla, ktoré dôkazy vykoná a ani sa nevyjadrila k predbežnému právnomu posúdeniu veci. Avšak opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP nemohlo spôsobiť také porušenie procesných práv žalobcu, ktoré by mali za následok porušenie práva na spravodlivý proces. Keďže žalobca v žalobe nezrejmil skutkové tvrdenia týkajúce sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, nemohol ani konajúci súd ustáliť, ktoré skutkové tvrdenia vzťahujúce sa k náhrade nemajetkovej ujmy sú medzi stranami sporné a ktoré nie. Zároveň tým, že ani jedna zo sporových strán neuviedla návrhy na doplnenie dokazovania, súd nemal dôvod ozrejmiť, ktoré dôkazy na preukázanie nemajetkovej ujmy žalobcu vykoná a ktoré nie. Ani opomenutie vyslovenia predbežného právneho posúdenia veci podľa odvolacieho súdu nemohlo v značnej miere zasiahnuť do procesných práv žalobcu. Účelom tohto inštitútu je umožniť objektívnu predvídateľnosť súdneho rozhodnutia a vytvoriť priestor na prípadné prehodnotenie procesnej pozície sporovej strany. Predbežné právne posúdenie vecí súdom nemožno považovať za poučenie o tom, ako má žalobca v konaní postupovať, či a aké dôkazy má navrhnúť na preukázanie nemajetkovej ujmy; túto povinnosť mal žalobca splniť už pri podaní žaloby na súd.

2.3. Napokon ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd námietku žalobcu, že súd prvej inštancie mal doručovať rozsudok jeho právnomu zástupcovi (bez ozrejmenia ktorému). Pokiaľ sa žalobca domnieval, že jeho zástupcom v konaní mal byť JUDr. Gabriel Bleho, vychádzajúc zo splnomocnenia zo dňa 3. februára 2015 je zrejme, že označený advokát zastupoval žalobcu len v dovolacom konaní, t. j. vo veci dovolania proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. októbra 2014 sp. zn. 3Co/473/2014. Podobne rozhodnutím Centra právnej pomoci zo dňa 9. februára 2015 bol žalobcovi ustanovený advokát JUDr. Peter Poláček na zastupovanie v odvolacom konaní voči rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. októbra 2014 sp. zn. 3Co/473/2014; žalobca na tento účel udelil uvedenému advokátovi dňa 20. februára 2015 plnú moc. Z obsahu spisu teda nevyplýva, že by si žalobca na účely konania o náhradu nemajetkovej ujmy zvolil konkrétneho právneho zástupcu a udelil mu za účelom svojho zastupovania plnú moc. Pokiaľ súd prvej inštancie, zrejme omylom, zaslal predvolanie na pojednávanie stanovené na 3. apríla 2018 i advokátovi JUDr. Gabrielovi Blehovi, podľa odvolacieho súdu táto

okolnosť bez existencie splnomocnenia na zastupovanie žalobcu v konaní nezakladá oprávnenie predmetného advokáta zastupovať žalobcu v prejednávanej veci.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ako dovolacie dôvody uviedol, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a že o odvolaní rozhodoval nesprávne obsadený súd (§ 420 písm. e) CSP).

3.1. Dovolanie zdôvodnil tým, že v konaní nebol zastúpený určeným advokátom. Rozhodnutím Centra právnej pomoci zo dňa 9. februára 2015 sp. zn. 295/2015-KaBa bol žalobcovi ustanovený advokát JUDr. Peter Poláček na zastupovanie v odvolacom konaní voči rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. októbra 2014 sp. zn. 3Co/473/2014. Vzhľadom na zásadu jednotnosti konania mal žalobca za to, že toto rozhodnutie sa vzťahovalo na celé konanie, t. j. nielen na konanie pred odvolacím súdom, ale aj na konanie pred súdom prvej inštancie. Súd prvej inštancie konal s advokátom JUDr. Gabrielom Blehom, ktorý bol žalobcovi určený rozhodnutím Centra právnej pomoci zo dňa 2. januára 2015 sp. zn. 25/2015-KaBa na zastupovanie v dovolacom konaní voči rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. októbra 2014 sp. zn. 3Co/473/2014. Toto konanie súdu prvej inštancie podľa dovolateľa nemožno subsumovať pod omyl (ako to urobil odvolací súd, keď uviedol, že súd prvej inštancie zrejme omylom zaslal predvolanie na pojednávanie advokátovi JUDr. Gabrielovi Blehovi), keďže súd prvej inštancie advokátovi JUDr. Gabrielovi Blehovi zasielal predvolanie na pojednávanie opakovane, a taktiež priamo na pojednávaní dňa 22. mája 2018 konal s JUDr. Gabrielom Blehom ako právnym zástupcom žalobcu. Už v odvolaní žalobca uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie mal byť doručený jeho právnemu zástupcovi. Žalobca si od počiatku uplatňoval právo byť v konaní zastúpený advokátom. Postupom súdu prvej inštancie bol uvedený do omylu, keď mal za to, že je v konaní riadne zastúpený advokátom. Z uvedených dôvodov nebol žalobca riadne zastúpený advokátom aj v odvolacom konaní, čo považuje za porušenie práva na spravodlivý proces, a to odňatie možnosti konať pred súdom.

3.2. Ďalej žalobca zdôvodnil dovolanie tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nespĺňa jeden zo základných atribútov súdneho rozhodnutia, a to presvedčivosť, a teda je v rozpore s § 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie nespĺnil povinnosti vyplývajúce mu z § 181 ods. 2 CSP (určiť, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná a uviesť predbežné právne posúdenie veci), čo je vada konania, ktorá sa týka procesných podmienok a je v rozpore s predvídateľnosťou práva. Predbežné právne posúdenie veci súdom prvej inštancie má zásadný význam pre spravodlivý súdny proces, keďže významne prispieva k zvyšovaniu právnej istoty a k znižovaniu miery prekvapivosti súdneho rozhodnutia. Žalobca má za to, že súd prvej inštancie ho tým, že nevyslovil svoje predbežné právne posúdenie veci, zbavil možnosti reagovať na právne úvahy súdu prvej inštancie, s ktorými sa mohol následne oboznámiť až v rozsudku. Podľa žalobcu odvolací súd aj súd prvej inštancie konali striktno formalisticky a ich postup bol v rozpore s princípom materiálnej spravodlivosti podľa článku 46 Ústavy Slovenskej republiky.

3.3. Žalobca tiež v dovolaní namietal, že odvolací súd sa presvedčivo nevysporiadal s jeho odvolacou námietkou, že rozsudok súdu prvej inštancie neguje ustálenú súdnu prax ESLP, v zmysle ktorej v súdnom konaní vzniká nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za prieťahy v konaní už tým, že k daným prieťahom došlo a nie je potrebné, aby v dôsledku prieťahov boli porušené aj iné práva poškodeného. V rozsudku ESLP z 29. marca 2006 vo veci *Apicella v. Taliansko*, č. 64890/01, sa konštatuje, že pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu za prieťahy v súdnom konaní, uplatní sa domnienka, že „neprimeraná dĺžka konania takúto nemajetkovú ujmu poškodenému spôsobila, bez toho, aby v tomto smere musel predkladať akékoľvek dôkazy“. Odvolací súd sa nevysporiadal ani s dvojakoťou prístupu žalovanej k náhrade nemajetkovej ujmy vo vnútroštátnych konaniach a v konaniach pred ESLP, a teda s možnou diskrimináciou pri posudzovaní obdobných vecí v závislosti od miesta konania. Žalobca mal v dôsledku nesplnenia si súdom prvej inštancie povinností podľa § 181 ods. 2 CSP za to, že predložený dôkaz o neprimeranej dĺžke konania dostatočne preukazuje nezákonný zásah do jeho práv, ktorý by rovnako posudzovala každá iná fyzická osoba nachádzajúca sa v rovnakej situácii, a teda žalobca, takto uvedený do omylu, nepovažoval za potrebné predkladať ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania.

3.4. Napokon dovolaciu námietku, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd, zdôvodnil žalobca tým, že nebolo postupované v súlade s čl. IV bod 10 Všeobecných zásad pre občianskoprávne, správne

a obchodnoprávne kolégium Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2018. Žalobca má za to, že vec nemala byť opätovne zapísaná senátu 3Co, ale mala byť pridelená náhodným výberom.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačací súd“, resp. „najvyšší súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. e), písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolačací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

9. K otázke správneho obsadenia súdu dovolací súd uvádza, že o odvolaní žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku rozhodoval na Krajskom súde v Bratislave senát 3Co v zložení JUDr. Alena Svetlovská ako predsedníčka senátu, JUDr. Beáta Jurgošová a JUDr. Ing. Mario Dubaň ako členovia senátu (vec bola vedená pod sp. zn. 3Co/473/2014). Po zrušení rozhodnutia a vrátení veci dovolacím súdom bola vec opätovne pridelená senátu 3Co, avšak na základe námietky člena pôvodného senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa predseda Krajského súdu v Bratislave opatrením zo dňa 4. októbra 2016 prikázal vec prideliť náhodným výberom. Následne bola vec pridelená do senátu 8Co (ktorý ju vrátil súdu prvej inštancie bez rozhodnutia s tým, že uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku bolo zrušené zo zákona). Je teda zrejmé, že už vtedy došlo k náhodnému prideleniu veci senátu odlišnému od pôvodného senátu 3Co. Pokiaľ o odvolaní žalobcu proti zamietajúcemu rozsudku súdu prvej inštancie rozhodoval senát 3Co (vec bola na odvolacom súde vedená pod sp. zn. 3Co/331/2018), išlo o senát určený náhodným výberom. Okrem toho z porovnania zložení senátov je zrejmé, že aj keď označenie senátu (3Co) bolo rovnaké ako vo veci 3Co/473/2014, išlo o úplne iný, novo zložený senát (vo veci 3Co/331/2018 rozhodoval senát zložený z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudkyň Mgr. Patricie Skotnickej a JUDr. Alexandry Hanusovej). Námietka dovolateľa, že o jeho odvolaní proti zamietajúcemu rozsudku súdu prvej inštancie rozhodoval nesprávne obsadený senát, teda neobstojí.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

12. Je potrebné dať za pravdu dovolateľovi, že predbežné právne posúdenie veci súdom prvej inštancie prispieva k zvyšovaniu právnej istoty a k znižovaniu prekvapivosti súdneho rozhodnutia. To však neznamená, že neuvedenie predbežného právneho posúdenia súdom je takou procesnou vadou, ktorá by znemožňovala strane uskutočňovať jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, t. j. pre ktorú by bolo potrebné rozhodnutie zrušiť. Neuvedenie predbežného právneho posúdenia totiž je možné napraviť v odvolacom konaní. To isté sa týka aj neurčenia, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje súd za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná (§ 181 ods. 2 CSP).

13. Cieľom § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. decembra 2020 sp. zn. 2Obdo/56/2020). V každom prípade súd až v samotnom rozhodnutí vo veci vyjadruje svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci (porovnaj aj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 22. marca 2017 sp. zn. 3Cdo/3/2016, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 13. mája 2014 sp. zn. 5Cdo/211/2013).

14. Ak dovolateľ namieta, že v dôsledku nevyslovenia predbežného právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie sa mohol oboznámiť s právnymi úvahami súdu až v rozsudku, dovolací súd uvádza, že dovolateľ mohol reagovať na skutkové a právne posúdenie veci uvedené v rozsudku súdu prvej inštancie vo svojom odvolaní - tam mal možnosť uviesť svoju argumentáciu a prípadne navrhnuť dôkazy nasvedčujúce tomu, že vec má byť skutkovo alebo právne posúdená inak. V takom prípade by išlo o prípustné novoty podľa § 366 písm. c) resp. písm. d) CSP. Teda skutkové a právne posúdenie uvedené v rozsudku súdu prvej inštancie bolo možné revidovať v odvolacom konaní, prípadne aj doplnením alebo zopakovaním dokazovania. Ak sa odvolací súd - po tom, čo mal žalobca možnosť vyjadriť sa k rozsudku súdu prvej inštancie - stotožnil so skutkovým a právnym posúdením veci súdom prvej inštancie a rozsudok potvrdil, neodňal žalobcovi možnosť uskutočňovať jeho procesné práva, teda nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že námietka dovolateľa týkajúca sa opomenutia postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu prvej inštancie nie je relevantná.

15. K otázke právneho zastúpenia žalobcu dovolací súd v prvom rade uvádza, že v konaní o náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov procesné predpisy nevyžadujú povinné zastúpenie žalobcu advokátom. Teda žalobu na uplatnenie nárokov podľa citovaného zákona môže podať fyzická alebo právnická osoba aj bez zastúpenia advokátom a takisto môže sama, bez zastúpenia advokátom, konať pred súdom, a to aj v odvolacom konaní. To, že žalobca nebol zastúpený advokátom (resp. to, že súd prvej inštancie a odvolací súd konali so žalobcom, ktorý nebol zastúpený advokátom), teda samo o sebe nepredstavuje nesprávny procesný postup súdu.

16. Zo súdneho spisu je zrejmé, že žalobca podal žalobu sám, bez advokáta. Až po rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania pre

nezaplatenie súdneho poplatku (uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. októbra 2014 sp. zn. 3Co/473/2014) Centrum právnej pomoci prideliť žalobcovi na jeho žiadosť advokáta, a to rozhodnutím z 2. januára 2015 JUDr. Gabriela Bleha a rozhodnutím z 9. februára 2015 (ktorým bolo zmenené skoršie rozhodnutie) JUDr. Petra Poláčka. Obom advokátom (každému samostatne) žalobca udelil splnomocnenie na svoje zastupovanie, a to dňa 3. februára 2015, resp. dňa 20. februára 2015. Obidve rozhodnutia Centra právnej pomoci i obidve splnomocnenia od žalobcu pre advokáta na zastupovanie žalobcu však boli formulované tak, že ide o zastupovanie žalobcu v dovolacom konaní proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co/473/2014 (vo vzťahu k advokátovi JUDr. Poláčkovi bolo v rozhodnutí Centra právnej pomoci aj v splnomocnení uvedené, že má ísť o „zastupovanie vo veciach týkajúcich sa odvolania proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co/473/2014 zo dňa 31. októbra 2014“, avšak z kontextu je zrejmé, že nešlo o odvolanie (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu), ale o dovolanie.

17. Z uvedeného vyplýva, že žalobca bol zastúpený advokátom len v dovolacom konaní (vo veci jeho dovolania proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave potvrdzujúcemu zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku), ktoré je potrebné považovať za samostatné konanie (keďže dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok). Zo súdneho spisu nevyplýva, že by bol žalobca prejavil voči súdu vôľu byť zastúpený advokátom aj v základnom konaní (v konaní pred súdom prvej inštancie a v odvolacom konaní). Zo spisu takisto nevyplýva, že by bol súd prvej inštancie alebo odvolací súd konal s niektorým z vyššie uvedených advokátov, ako tvrdil žalobca v dovolaní. Zaslanie predvolania na pojednávanie advokátovi, ktorý žalobcu predtým zastupoval v dovolacom konaní, odvolací súd správne označil za omyl súdu prvej inštancie - išlo o predvolanie na pojednávanie na deň 3. apríla 2018, pričom toto predvolanie bolo súčasne zaslané aj samotnému žalobcovi, takže žalobcovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom. Toto pojednávanie bolo ešte dňa 19. marca 2018 z dôvodu ospravedlnenia samotného žalobcu zrušené a predvolanie na nový termín (22. mája 2018) bolo zaslané už iba žalobcovi (a zástupcovi žalovanej). Zo spisu nevyplýva, že by súd bol zasielal advokátovi predvolanie na pojednávanie opakovane - išlo iba o jeden vyššie uvedený omyl. Napokon zo spisu nevyplýva ani skutočnosť tvrdená žalobcom v dovolaní, že by súd prvej inštancie priamo na pojednávaní dňa 22. mája 2018 konal s advokátom. Z úradného záznamu o pojednávaní aj zo zvukového záznamu z uvedeného pojednávania vyplýva, že na pojednávaní sa žiaden advokát nezúčastnil (čo by v prípade účasti žalobcu aj advokáta mohlo byť považované za udelenie splnomocnenia advokátovi).

18. Vyššie uvedený omyl pri doručovaní predvolania na pojednávanie sám o sebe (bez prítomnosti advokáta na pojednávaní a bez jasného prejavu vôle žalobcu byť zastúpený advokátom v konaní pred súdom prvej inštancie a/alebo pred odvolacím súdom) nemožno považovať za taký nesprávny procesný postup súdu, ktorým by znemožnil žalobcovi uskutočňovať jeho procesné práva. Nemožno hovoriť ani o tom, že by mohol byť žalobca takýmto postupom uvedený do omylu, že je v konaní zastúpený advokátom - je potrebné zopakovať, že advokátovi bolo doručené len jedno predvolanie na pojednávanie, ktoré sa napokon neuskutočnilo, na pojednávanie vytyčené v ďalšom termíne prišiel žalobca bez advokáta a nikdy v priebehu konania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom nedal žiadnemu advokátovi splnomocnenie na svoje zastupovanie. Išlo pritom o konanie, v ktorom (na rozdiel od dovolacieho konania) nebolo povinné zastúpenie advokátom. Za týchto okolností a pri nečinnosti samotného advokáta vo vzťahu k súdu, žalobca z jedného nesprávneho doručovania predvolania na pojednávanie objektívne nemohol usudzovať, že je v konaní zastúpený advokátom.

19. Napokon pokiaľ žalobca v dovolaní namietal, že odvolací súd sa presvedčivo nevysporiadal s jeho námietkou, že rozsudok súdu prvej inštancie je v rozpore s ustálenou súdnou praxou ústavného súdu a ESLP, v zmysle ktorej vzniká nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za prietahy v konaní už tým, že k prietahom došlo (teda nie je potrebné tvrdiť a preukazovať vznik konkrétnej nemajetkovej ujmy), odvolací súd zistil, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku touto argumentáciou žalobcu zaoberal a dal na ňu primeranú odpoveď. Odvolací súd totiž uviedol a zrozumiteľne vysvetlil svoj právny názor, že toto konanie pred všeobecnými súdmi nemožno stotožňovať s konaním pred ústavným súdom, resp. pred ESLP. Na rozdiel od sťažnostného konania pred ústavným súdom a pred ESLP je toto konanie sporovým konaním o náhradu (nemajetkovej) ujmy, ktorá mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku

nesprávneho úradného postupu súdu v inom súdnom konaní. Nejde tak o diskrimináciu v závislosti od miesta konania, ako uviedol žalobca v dovolaní, ale o rozdielnosť druhov konania. Ako poznamenal odvolací súd, v sporovom konaní platí zásada kontradiktórnosti a zásada zodpovednosti strany za unesenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Ak žalobca ani len neuviedol (netvrdil), aká nemajetková ujma mu v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdu vznikla, neunesol bremeno tvrdenia, čoho dôsledkom je nevyhnutne zamietnutie žaloby.

20. O tomto právnom názore (že všeobecné súdy musia v spore o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej priet'ahmi v súdnom konaní skúmať nielen existenciu zbytočných priet'ahov, ale aj vznik nemajetkovej ujmy) možno polemizovať; žalobca s týmto právnym názorom, ako ho vyslovil odvolací súd, môže nesúhlasiť, avšak za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Vzhľadom k tomu, že dovolateľ neurobil toto právne posúdenie veci odvolacím súdom predmetom dovolania podľa § 421 CSP (tvrdil len, že odvolací súd sa dostatočne nevysporiadal s jeho právnou argumentáciou, nie že právne posúdenie veci odvolacím súdom je v rozpore s judikatúrou najvyššieho súdu, resp. že rozhodovacia prax najvyššieho súdu k tejto otázke neexistuje alebo je rozkolísaná), nemohol dovolací súd pristúpiť k prieskumu správnosti uvedeného právneho názoru odvolacieho súdu. Keďže dovolací súd zistil, že odvolací súd sa s vyššie uvedenou námietkou žalobcu primerane vysporiadal, pričom právny názor vyslovený odvolacím súdom nemožno považovať za úplne nelogický ani vnútorne rozporný, dovolací súd nepovažoval ani túto dovoláciu námietku žalobcu za relevantnú.

21. Dovolací súd teda nezistil v konaní odvolacieho súdu dovolateľom namietané vady v zmysle § 420 písm. e), písm. f) CSP, preto dovolanie ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

22. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.